

Elementarna bića i ljudske sudbine

Sadržaj

Sistem glave, grudnog koša i udova i njihova veza sa Mišljenjem, Osećajem i Voljom. Preplet elementarnog sveta u sudbini čoveka kroz ritmično. Povratak iskustava u emocionalnoj sferi. Interakcija događaja koji se odvijaju u sistemu udova i duhovnog okruženja; njihovo vraćanje u sledeći zemaljski život. Značaj ovog periodičnog povratka događaja za pedagogiju. Savremeni pogled na istoriju i Misteriju Golgote. Silazna zemaljska evolucija i buduća evolucija čoveka.

Za istinsko razumevanje prirode ljudskog bića, moramo priznati da je ono podeljeno na tri člana, od kojih je svako, relativno gledano, samodovoljno. Sastoji se od glave, organa metaboličkog sistema i organa udova. Ovo su, naravno, definicije koje su samo grubo istinite. Pod imenom članova, na primer, moramo uključiti dobar deo onoga što se nalazi u stomaku. Dalje, kao što ćete znati iz mojih predavanja, kao i iz moje knjige Zagonetke duše, postoji veza između glave čoveka i njegovog života misli i ideja; sva ritmička aktivnost metaboličkog sistema povezana je sa sferom osećanja; i konačno, sfera volje, koja predstavlja suštinski duhovni deo čoveka, dopunjena je sistemom i organizacijom udova.

U relativnom smislu, ova tri sistema ljudskog organizma su nezavisni jedan od drugog. Slično tome, život ideja, život osećanja i život volje su nezavisni svaki za sebe, ali u isto vreme rade zajedno.

Sada, kao što znate, možemo bolje razumeti razliku između ova tri sistema, kada ih posmatramo na sledeći način sa duhovne tačke gledišta. U budnom stanju čovek je samo potpuno budan u svom sistemu glave, u svemu što ima veze sa životom mišljenja i ideja. Sve što je u vezi sa životom osećanja, odnosno s telesnog aspekta, s ritmičko/metaboličkim sistemom, živi u snovima. Čak i tokom dana, život osećanja preplavljuje naš budni život sa životom snova. Šta se dešava u sferi osećanja znamo posredno kroz ideje, ali ga nikada ne možemo saznati direktno kroz sama osećanja. Život volje je u još većoj tami; mi nemamo jasnije razumevanje njegovog stvarnog sadržaja nego što je imamo kada spavamo.

Prepoznavanje ovih razlika nam omogućava da preciznije nego što se to obično čini, naznačimo karakter i stepen **podsvesnih** stanja koja leže ispod obične ljudske svesti. Podsvesne ideje su ispod života osećanja; i **nesvesne** ideje koje se nalaze još dublje u životu volje.

Sada je veoma važno znati da svaki od ta tri sistema sadrži i mišljenje, osećanje i volju. U sistemu glave ili misaonom sistemu, takođe su prisutni i život osećanja i

život volje; samo što su mnogo manje razvijeni od života ideja. Slično, misli su prisutne u sferi osećanja, slabije nego u sferi glave, a svest postoji samo na jedan sneni način.

U našem vremenu apstraktnih nauka, dragi prijatelji, postoji nešto što se često ignoriše, a to je ovo. Ovi podsvesni članovi ljudskog bića su srazmerno objektivniji, jer su manje subjektivno prisutni u svesti. Šta mislim pod ovim? Mislim da se u našem životu ideja, u našoj glavi, procesi odvijaju u nama. S druge strane, ono što doživljavamo kroz svoj ritmički sistem, odnosno procesi koji se razvijaju u sferi naših osećanja, ni na koji način **nisu naše individualno vlasništvo**. Oni se dešavaju u nama, ali istovremeno objektivno predstavljaju procese sveta. To znači da kada osećate, vi, naravno, imate iskustvo u sebi, ali ovo iskustvo je, u isto vreme, nešto što se dešava u svetu i tamo ima značenje. I **od izuzetnog je interesa pratiti procese u svetu koji su u skriveni u našem životu osećanja**.

Pretpostavimo da doživite nešto što vas duboko pogađa, neki događaj koji vas pokreće na radost ili bol. Pa, znate da ceo život teče tako da ga možemo razdvojiti na periode od oko sedam godina. Uopšteno govoreći, prvi ide od rođenja do promene zuba, drugi do puberteta, treći do dvadeset i jedne godine i tako dalje. Sva ova razgraničenja su, naravno, samo približna. Dakle, imamo podelu koja se pokazuje tokom celog ljudskog života.

Prekretnice u ljudskom razvoju do kojih ovim metodom dolazimo jasno su označene u prvim decenijama života (promena zuba i pubertet), ali kasnije se manje-više prikrivaju, iako se jasno mogu uočiti za onoga ko zna da ih potraži. Ono što se dešava u duši i duhu ljudskog bića, oko dvadeset i prve godine života, za one koji to mogu da posmatraju, jasno je uočljivo kao što je promena u pubertetu za spoljašnju fiziologiju. Podela na sedmogodišnje periode važi, zapravo, za ceo tok ljudskog života.

Vratimo se sada na događaj koji ostavlja snažan utisak na naš život osećanja. Pretpostavimo da se događaj dogodi između promene zuba i puberteta. Tada se dešava nešto veoma jedinstveno, što se danas uglavnom ne primećuje zbog našeg ravnodušnog načina posmatranja. Utisak na vaše osećanja je tu, a zatim postepeno taj utisak nestaje iz vaše svesti. Ali u objektivnom svetu nešto se dogodilo, paralelno s onim što je u vašoj svesti, odvojeno od ma kakvog učešća što u tome ima vaš život duše. I ovaj proces koji se odvija u objektivnom svetu može se uporediti s konfiguracijom nekog vibracionog kretanja. Vibrira kroz svet. A ono što je najčudnije je to što ne ide ne dalje u beskonačnost, već, kada dostigne dovoljnu udaljenost, kada se njegova elastičnost, da tako kažemo, iscrpi, ono se povlači i pojavljuje se u sledećem periodu od sedam godina, delujući u njegovom duševnom životu kao spoljašnji impuls. Neću reci da se takav događaj uvek vraća kao spoljašnji impuls sedam godina kasnije, jer **vreme zavisi od oblika i karaktera života pojedinca**, već da se dešava tokom narednih sedam godina, iako vrlo često bez našeg konačnog primećivanja.

Da, dragi moji prijatelji, mi neprestano doživljavamo događaje koji utiču na naš život osećanja i koji su reakcija sveta na iskustvo koje smo imali u oblasti osećanja tokom prethodnih sedam godina. Događaj koji dirnuo i pokrenuo naša osećanja ponovo

odjekuje u našem duševnom životu tokom sledeće perioda života. Ljudi obično ne komentarišu ove stvari, ali svako ko prođe kroz male probleme može naučiti da to uoči, čak i spolja.

Ko od vas nikada nije doživeo situaciju nekoga koga dobro poznajete, ko se odjednom oseti obeshrabrenim i neraspoloženim? Nemaju pojma zašto, ali se desila promena, za koju bismo rekli „niotkuda“. Ako se pozabavite ovim pitanjem i otvorite oči svoje duše da posmatrate na koji način se rečeni čovek ponaša u životu, ako može da oseti šta je između reči koje izgovara – ili bolje rečeno, šta je unutar njegovih reči – onda se možete vratiti na prethodni događaj koji ga je pogodio tako duboko. I za sve to vreme u svetu se dešavalo nešto što se ne bi dogodilo da čovek nije imao to dirljivo iskustvo. Sve je to proces koji se, osim što ga doživljava sam čovek, odvija i van njega kao apsolutno objektivno iskustvo.

Lako ćete videti koliko ima mogućnosti da se takve stvari odvijaju van nas! Mi smo instrument koji ih proizvodi, ali oni nisu ništa manje objektivni od svetskih procesa. Ovi procesi su uključeni u **sve što se dešava između elementarnih bića koja su izvan nas**, uključujući elementarna bića koja sam nedavno opisao. Setićete se kako sam ih u drugom kontekstu povezivao s disanjem i celim ritmičkim sistemom. Sada ih možete videti kako rade u sprezi sa ritmičkim sistemom indirektno kroz stimulaciju osećanja. Kada dobro razumemo ove stvari, dolazimo do neizbežnog zaključka da čovek neprestano stvara oko sebe, da tako kažemo, veliku auru. I, stoga, elementarna bića tonu između talasa koji se projektuju; mešaju se, da tako kažem, u čitav proces i to im omogućava da utiču na reakciju koja se vraća na Čoveka; međutim, da to mogu da učine, zavisi od individualnog ljudskog bića.

Hajde da zamislimo ceo proces. Nešto ih duboko pokreće. Oni čine da to zrači u njihovo okruženje. Kada vam se to vrati, pretrpelo je promene; u međuvremenu, elementarna bića su se uplela u to, i kada ponovo deluje na vas, tada, zajedno sa spoljašnjim procesom koji su elementarna bića preuzela, takođe primite uticaje i dejstva ovih elementarnih bića. Čovek oko sebe širi duhovnu atmosferu, kroz koju dolazi u dodir sa elementarnim bićima: on i oni utiču jedni na druge. Celokupna sudbina koja se razvija tokom života povezana je s ovim bićima. Jer čak i unutar ovog života imamo neku vrstu ispunjenja naše sudbine. Ako danas imamo neko iskustvo, onda to iskustvo ima neko značenje za naš kasniji život. I **tako se, u stvari, kroji naša sudbina. Elementarna bića koja su privučena k nama zbog naše prirode, rade u oblikovanju naše sudbine.** Tamo dostižu osećaj samih sebe: tu rade s nama i na nama.

Ovde smo dobili ideju o interakciji između čoveka i njegovog okruženja, budući da možemo da vidimo kako duhovne sile deluju u okruženju. Prateći ovu interakciju, možemo rasvetliti mnoge stvari koje se Čoveku dešavaju putem sudbine. Vizija ovih veza nije u okviru „prosvećenog“ znanja našeg vremena; samo u predanjima koja su se održavala iz prošlih vremena, možemo naći njegove tragove kada je Čovek živeo u elementarnijem stadijumu svesti i kada je imao direktniju vezu sa stvarnošću.

Ove tradicije su ponekad veoma dobro izražene u pesmama iz udaljenijih vremena, kada je sudbina koja je zadesila jedno ljudsko biće pripisala intervenciji elementarnih bića. Jedna od najljepših sačuvanih, to je pesma koja se često predstavlja u izvođenju Euritmije. Ovde možete videti kako se elementarna bića kraljevstva Vilinskog kralja mešaju u sudbinu čoveka. Pesma ide ovako:

ĆERKA KRALJA VILENJAKA

Ser Olaf je dojahao do ulaza u svoju kuću
sve do kasno popodne, zvalo je svatove.

Vilenjaci plešu na travi,
među njima je i ćerka kralja vilenjaka.

- „Dobro došli gospodine Olaf, daj mi tvoju ruku,
Dođi da igraš i nazdraviš za moju sreću”.

„Neću da igram niti mogu da igram
sutra će mi biti dan venčanja!”

„Gospodine Olaf, dođite da igrate sa mnom
Daću ti dve zlatne mamuze!
i finu snežno belu svilu.
Moja majka ju je izbelila mesečinom"
„Neću da igram niti mogu da igram
sutra će mi biti dan venčanja!"
„Gospodine Olaf, dođite da igrate sa mnom...
daću ti brdo zlata
„Za brdo zlata neću reći ne,
ali neću da igram, nije mi dozvoljeno."
„Ako odbiješ da igraš sa mnom
bolesti i štetočine će te pratiti“.
Udari ga srce žurno
nikada nije osetio tako gorak bol.
Sedeći na svom krotkom konju, počeo je da bleđi.
– „Vrati se svojoj dostojanstvenoj dami“, uzviknuo je „
A kad je najzad došao kući drhteći
čekala ga je majka.
„Sine moj, sine moj, o, reci mi istinu
Zašto taj ton na tvom licu sličan smrti?"
Mora da je smrtonosni ton umiranja
Jer sam video ćerku kralja vilenjaka.
Moj sin tako drag i voljen,
Šta da kažem tvojoj verenici?"
Reci joj da moram u šumu
da vežbam sa svojim konjem i psom
Rano u zoru, kad je svanulo
mlada je stigla sa skupom gostiju na svadbu.
Guštali su se i pili vino i pivo.
„Gde je ser Olaf, moj dragi verenik?"

Morao je ići u šumu
da vežba sa svojim konjem i psom "
Mlada podiže platno tako crveno
Tamo je ležao Sir Olaf - koji je već bio mrtav.

Tu imate elementarni svet utkan u sudbinu čoveka, u trenutku kada ga njegova sudbina zadesi udarom bolesti i smrti. Imajte u vidu tačno reči. U starim pesmama ove stvari nisu predstavljene kao što bi bile u kasnijim pesmama. (Herder je preuzeo ove stihove iz stare popularne pesme.) Od pesama nastalih u današnjoj kulturi, možemo reći da je oko 99 odsto suvišnih. Pesme koje potiču iz drevnih saznanja uvek se odlikuju po tome što su istinite u životu. U ovoj pesmi se nije moglo reći da ga je udarilo u glavu, po ustima ili po nosu, ali:

Po srcu ga je žurno tukla,
Odatle je osetio jak bol.

U tom smislu, to mora biti organ ritmičkog sistema, dakle srce.

Ono što želim da primetite je da ovde imate potpuno vernu reprodukciju u poeziji onoga što se zaista dešava oko čoveka u jednom času sudbine. U stvari, to se uvek dešava oko čoveka, ali se oseća posebno snažno u odnosu na fenomen ovog periodičnog vraćanja iskustava u sferu osećanja. Jer oni nam se uvek vraćaju u drugom obliku. Oni ulaze u našu sudbinu tek nakon što prođemo kroz šta god elementarna bića nađu da rade s njima. Kao što živimo u spoljašnjem fizičkom vazduhu ili među proizvodima mineralnog, biljnog i životinjskog carstva, na isti način tako živimo sa podsvesnim delovima naše prirode u duhovnim sferama. Konkretno, **s našim ritmičkim sistemom mi živimo u duhovnoj sferi elementarnih bića**. I u toj sferi se oblikuje onoliko naše sudbine koliko se može oblikovati u toku života između rođenja i smrti.

Samo zato što smo potpuno budni u našim glavama držimo se po strani ove interakcije sa elementarnim bićima. Samo što se tiče našeg života glave, mi nismo uključeni u carstvo elementarnih bića. Tu naša glava kao da izranja na površinu okeana elementarnog postojanja, u kome, kao ljudska bića, neprestano plivamo. Ovde možete videti **kako se iskustva mogu vratiti u obliku sudbine**, čak i u normalnom toku života, kada su vezana za naš ritmički sistem.

Takođe za sistem udova postoji interakcija sa okolinom, ali je mnogo komplikovanija. Ovde se opet događaji vraćaju unazad; ali prave širi krug i vraćaju se tek u sledećem životu ili u jednom od sledećih zemaljskih života. Stoga, možemo reći da ono što nazivamo svojom sudbinom ili karmom, na kraju krajeva, ne mora da bude toliko zagonetno za nas, ako to posmatramo kao dalju ekspanziju onoga što se može proučavati u povratku iskustava unutar jednog života. Zato što se iskustva ne vraćaju nepromenjena; ona su u međuvremenu doživela veoma veliku promenu.

Dozvolite mi da vam sada skrenem pažnju na jednu konkretnu činjenicu. Gde god sam držao predavanja o obrazovanju, uvek sam isticao važnu prekretnicu u životnom toku koja se dešava oko devete godine. To je prekretnica koja se mora veoma pažljivo označiti u nastavi. Do tada, učenje o prirodi mora biti takvog tipa u kome se opis prirode i njenih procesa, putem basni, legendi itd., vezuje za moralni život. Tek u devetoj godini može se početi opisivati priroda na jednostavan i elementaran način. Tada je dete zrelo za to. U valdorfskom obrazovanju, sva prikladnost i tretman šticećenika proizilazi direktno i u potpunosti iz stvarnog posmatranja ljudskog bića, do najsitnijih detalja. Na to sam ukazao u članku koji sam napisao o vaspitnim osnovama Valdorfske škole i nagovestio ovu prekretnicu oko devete godine.

Ovu prekretnicu možemo okarakterisati tako što kažemo da svest o Ja tada dobija novi oblik. Dete postaje sposobno da vidi spoljašnju prirodu na objektivniji način. Prethodno je ono što je video u prirodi spojio sa sopstvenim bićem. Sada, kao što dobro znate, **svest o Ja** se razvija u prvih sedam godina života, počevši od 2 ili 2 i po godine. Ono što se desilo tokom ovog perioda vraća se u drugom sedmogodišnjem periodu, otprilike u devetoj godini. Ovo je jedan od najšokantnijih „povrataka“: **povratak svesti o Ja prema devetoj godini** života. Vraćanje na duhovniji način, dok u drugoj ili trećoj godini života ima više duševni karakter. Ovo je samo jedan od događaja koji se vraća na iznenađujući način. Isto zapažanje se može dati i za manje značajne događaje.

Duboko u sebi, dragi moji prijatelji, u budućnosti ljudskoj evoluciji biće hitno da obrati pažnju na ove intimne stvari u ljudskom životu. Pogled na takve stvari treba postepeno da postane deo opšte kulture. Kultura i obrazovanje čovečanstva se menjaju iz veka u vek. Danas, na primer, veoma smo zabrinuti ako naša deca s deset godina ne mogu da čitaju ili sabiraju. Rimljani uopšte nisu bili zabrinuti ako desetogodišnjak još ne zna dvanaest tablica zakona. S naše strane, ne vidimo veliki problem što naša deca nisu upoznata sa odredbama zakona. Um naše dece bi bio u jadnom stanju da jesmo! Ono što se generalno smatra neophodnim da ljudi znaju menja se s vremena na vreme; a danas smo na polazišnoj tački od vremena kada sama evolucija Zemlje i čovečanstva zahteva da se ove najintimnije veze duševnog života čoveka opšte priznaju. Čovek će morati da dođe do tačke da upozna sebe preciznije nego što se do sada smatralo neophodnim. U suprotnom, ove stvari će najnepovoljnije uticati na ukupno raspoloženje ljudskog života.

To što ne znamo odakle potiče nešto što nas duboko pokreće, ne sledi da se to ne dešava ni u našem duševnom životu. Događaji se vraćaju; oni vrše svoj uticaj na naš duševni život. Na njih ne možemo da računamo. Ne pokušavamo da ih osvestimo. Rezultat toga je da danas mnogi ljudi u velikoj meri pate od stanja raspoloženja koja jednostavno prihvataju, a da, naravno, nemaju pojma da je to zbog prethodnih iskustava. Šta god utiče na naša osećanja, uvek se vraća na ovaj ili onaj način. Verovatno ćete se setiti tipičnog primera koji sam često davao. **Ako dete naučimo da se moli**, odnosno ako ga naučimo da razvije stanje uma i osećanje molitve, efekat toga će se vratiti u njegov život posle mnogo godina. Interval osciluje unazad, ali onda ponovo izlazi, i tek kasnije, posle dužeg vremena, **osećanje molitve se vraća** i ispoljava u stanju blagoslova. Kao što sam često govorio: niko u starosti

neće moći da blagoslovi druge, samo zbog njihovog prisustva, ili zbog nevažnih elemenata u njihovoj prirodi, ako u detinjstvu nije naučio da se moli. **Molitva postaje moć blagoslova.** Ovako stvari ožive ponovo u životu. I neophodno je da ljudi razumeju ove stvari.

Fiorenza de Angelis - El Zodiaco

Istina je da je nesposobnost ljudi da razumeju ove stvari ono što, zauzvrat, uzrokuje njihovu nesposobnost da sagledaju veliki značaj Misterije Golgote. Kakvo to značenje može imati za ljude koji su danas zarobljeni u granicama obrazovanja kada čuju da se kaže: „Pošto je Hristos prošao kroz Tajnu Golgote, ujedinio se sa zemaljskim životom čovečanstva?“ . Ljudi nisu spremni da formiraju bilo kakvu predstavu o njegovoj interakciji sa istinskim carstvom života u kome se Hrist nalazi. Uticaj Hristovog Impulsa nije mnogo značajan u aktivnosti formiranja pojmova u našim glavama. Međutim, čim pogledamo dole u nesvesno, čim uperimo svoj pogled nadole k sferi osećanja i k sferi volje, mi živimo, pre svega, u sferi elementarnih bića; a ova sfera je za nas protkana Hristovim Impulsom. Kroz svoj ritmički sistem, odnosno kroz svoja osećanja, mi uranjamo u carstvo s kojim se Hristos sjedinio. Tu dolazimo do mesta gde Hristos zaista jeste, sasvim objektivno, ne samo kroz tradiciju ili kroz subjektivni misticizam.

Štaviše, sada živimo u vremenu kada događaji koji dolaze s ovog mesta, kao što sam upravo objasnio, dobijaju veliki objektivni smisao za život čoveka. Zato što počinju da vrše nesvesni uticaj na odluke ljudi, posebno na ono što ljudi čine; i ovo je istina, čak i ako se bore protiv toga.

Samo ako smo raspoloženi da uđemo u ovo pitanje i da ga razumemo, možemo svesno iskusiti uticaj i razmotriti ga; a onda se možemo obratiti duhovnim svetovima koji nas okružuju da nam pomognu i rade s nama.

Albrecht Durer. Manos orando

Ruke u molitvi

Jedno spoljašnje posmatranje će biti dovoljno da pokažemo da smo po ovom pitanju na prekretnici u ljudskoj evoluciji. Samo treba da se osvrnem na činjenicu o kojoj sam često govorio s jedne ili druge tačke gledišta. Ako pogledamo uobičajeni tretman istorije, videćemo da on još nije dostigao razumevanje Misterije Golgote. Setite se samo istorije sveta kakva je pred nama. Dat je opis drevnih asirskih i vavilonskih kraljevstava, drevnih persijskih i egipatskih kraljevstava, i Grčke i Rima, a zatim se možda pominje da se dogodila Misterija Golgote, a nakon toga sledi i izveštaj o seobama naroda i tako dalje. Neki istoričari prenose priču unazad do Francuske revolucije ili Poenkarea; drugi do pada Hoencolernova i tako dalje. Ali u celoj ovoj priči nećete naći nikakvog pomena o neprekidnom funkcionisanju Hristovog Impulsa. Sa tačke gledišta istorije kakva je danas zamišljena, kao da je Hristov impuls jednostavno eliminisan. Nije ovde.

Izvanredno je, na primer, kako istoričar poput Rankea, koji je bio hrišćanin i koji je istinski cenio Hristov impuls sa subjektivnog aspekta, jednostavno nije bio u stanju da svojoj priči doda Hristov događaj. Ne zna šta da radi povodom toga. To ne igra nikakvu ulogu u njegovoj koncepciji priče. Zaista možemo reći da za poznavanje čovekovog duha, kako se manifestuje u istoriji, hrišćanstvo još nije tu. Naša antropozofska duhovna nauka je ta koja po prvi put tretira istoriju na način koji na veoma pozitivan način sagledava neophodnost da u četvrtoj postatlantskoj epohi događaj Golgote unese u tok istorijske evolucije. Ovaj događaj je stavljen u središte našeg okvira istorije čoveka. Da, i idemo još dalje. Događaj Golgote ne samo da primamo u naš okviru istorije čoveka, već opisujemo i kosmičku evoluciju, tako da se u njoj odvija Misterija Golgote.

Ako proučavate moju knjigu „Tajna nauka u osnovama“, videćete da ne govorimo samo o pomračenjima sunca ili meseca ili eksplozijama ili erupcijama u kosmosu, već govorimo o Hristovom događaju kao kosmičkom događaju. Čudno je reći da dok takozvani istoričari ne mogu da pronađu mogući način da Hristov događaj uključe u napredak čoveka, zvanični predstavnici religije pobesne kada čuju da je određena vrsta antropozofske duhovne nauke ušla na taj teren i govori o Hristovom događaju kao kosmičkom događaju. Kada ovo čuju, tretiraju to kao užasnu pogrdu. Dakle, možete videti koliko je malo predispozicije kod crkava da zadovolje zahteve našeg vremena, jer je neophodno da Hristov događaj bude umetnut između velikih događaja u svemiru.

Čak se mora reći da teolozi danas često govore o Hristu kao što mogu govoriti o bilo kom drugom božanstvu. Oni mnogo govore o Njemu kao što stari Jevreji ili današnji Jevreji govore o svom Jahveu. Pre nekoliko dana rekao sam vam kako možete da pročitate Harnakovu knjigu Suština hrišćanstva i zamenite Hristovo ime, gde god se pojavi, opštim imenom Boga, i to bez promene značenja, pošto Harnak ne pripisuje nikakve zasluge specifičnoj prirodi hrišćanstva. Njegova knjiga je stranica po stranicu, opis suprotnosti suštine hrišćanstva. Ne radi se uopšte o hrišćanstvu; to je opšte učenje Jahvea.

Ove stvari je važno istaći, jer su duboko povezane sa neophodnim zahtevima našeg vremena. Ono što je potrebno nije nejasna svest o prisustvu apstraktnog duhovnog sveta: evolucija ljudske kulture zahteva da čovek postane svestan stvarnog duhovnog sveta u kome živimo sa svime što osećamo, želimo i radimo, i onoga što se mi odvajamo samo u meri u kojoj mislimo. Iz tog duhovnog sveta samo se takoreći glavom izdvajamo. Zapravo, potpuno nova slika sveta je tačno dokazana kada se trudimo da sva svoja osećanja, želje i postupke prožemo Hristovim impulsom. Naša moderna astronomija i naša teorija evolucije uspele su da se tako potpuno razvijaju, po apstraktnim formulama, samo zato što Hristov impuls nije zavladao ljudima iznutra, već je ostao tradicija. Čak i kada je subjektivno potvrđen od ljudi, njihovi unutrašnji doživljaji nisu istovremeno objektivni doživljaji sveta, odnosno doživljaji u kojima osećamo interakciju između sebe i svega što se duhovno dešava oko nas.

Tu i tamo se vidi da ljudi postaju svesniji potrebe za novim impulsom u evoluciji čovečanstva. Ali vrlo im je teško doći do toga da odluče da se potvrde u životu duha

u njegovom sadašnjem vremenu. Kada ljudi govore o duhu, uvek imaju manje ili više želje da ostanu unutar apstraktnog.

Čak i svest o tome kakav stav zauzimamo u odnosu na svoje misli mora se na određeni način promeniti. Jer, kao što sam više puta isticao, antropozofska duhovna nauka je prisutna u sadašnjem vremenu, radi ispunjenja određene svrhe. To nije rezultat želje da se promoviše entuzijazam za neku vrstu ideala. Već pre proizilazi iz razumevanja čovekovih potreba u sadašnjem trenutku. I opet, na ovom mestu moramo da povežemo trenutne potrebe sa određenim moćima duše koje su bile prisutne u najudaljenijim vremenima, kada je čovek imao bližu vezu sa svojim duhovnim okruženjem. Jer su u ta vremena uslovi života duše čoveka bili veoma različiti.

Kao što sam vam često objašnjavao, ne možemo da težimo daljem razvoju čoveka iz izvora koji su van njega. Impulsi za napredak ljudske evolucije moraju biti izazvani u budućnosti iznutra; oni moraju doći iz naše veze sa duhovnim svetom, i ne smemo ostati slepi na činjenicu da će, osim ako sopstvenim naporom ne dodamo nešto životnim iskustvima, ove tendencije će sve više težiti da postanu iskustva opadanja. Evolucija Zemlje je već ušla u silazni proces, i kao ljudska bića moramo se uzdići sopstvenim naporima ako želimo da prevaziđemo evoluciju Zemlje, jer možemo izaći izvan nje samo kroz našu vezu sa duhovnim svetom. Moramo da osetimo naše napore u pravcu saznanja, kao moći u nama, koja omogućava čovečanstvu da pređe u buduće faze evolucije, čak i kada Zemlja nestane, čak kada pređemo u druge faze evolucije kada naše telo umre i kada pređemo kroz vrata smrti.

Prolazimo kao individualna ljudska bića kroz kapiju smrti u duhovni svet; telo umire i odvaja se od nas. Tako će biti jednog dana i za čovečanstvo u celini. Čovečanstvo će evoluirati u postojanje Jupitera. Zemlja će se pretvoriti u leš. Čak i sada smo u završnoj fazi njegove evolucije. Pojedinačno ljudsko biće ima bore i sedu kosu. Za geologa koji ume da pravilno posmatra, Zemlja danas nosi na sebi nepogrešive znake starosti; umire pod našim nogama. Duhovna potraga u kojoj smo danas angažovani deluje protiv starenja Zemlje. Saznanje o ovoj činjenici mora prožeti našu svest.

U drevnim vremenima govorili su o bliskoj vezi između poznanja Misterija, fizičkog zdravlja i isceljenja, s drugačije tačke gledišta. Ovo je istina koja sada ponovo mora da počne da ulazi u ljudsku svest. Svaki napor za znanjem mora da podstakne misao: ja radim nešto da promovišem višu evoluciju celog čovečanstva. Očigledno, nikada nećemo doći do ove svesti ako ne obratimo pažnju na stvarni proces koji se dešava oko nas na način koji sam opisao. Jer dok to ne prepoznamo, dužni smo da sve što osećamo, želimo i radimo smatramo ličnim stvarima. Odbacivanje ideje da su to stvari koje samo teku svojim tokom i izvan i u nama.

Takođe će biti neophodno da egzaktnije grane ljudskog znanja dostignu ovo proširenje našeg mišljenja i razumevanja sveta. A evo, da se osvrnem na nešto što možda nije svima sasvim razumljivo.

Najegzaktniji domeni znanja još nisu na vrhuncu, daleko od toga! Na primer, najnemoguće ideje se danas mogu naći u egzaktnim naukama. Odabraću samo

jednu, koja je možda generalno razumljiva. Ljudi često imaju sledeću trivijalnu sliku: tamo negde je sunce, a od sunca se svetlost širi u svim pravcima, kao i kod svakog drugog izvora svetlosti. I naći ćete da gde god ljudi prate ovu difuziju svetlosti s matematičkim idejama, oni će reći: Vidim svetlost koja se širi k beskonačnosti, zašto onda, na ovaj ili onaj način, nestaje; postepeno slabi i gubi se? Ali ovo nije tako. Sve što se na ovaj način proteže ili difunduje dostiže granicu, i sa ove granice ponovo osciluje; vraća se svom izvoru u izmenjenom obliku. Sunčeva svetlost ne putuje u beskonačnost, već balansira sama po sebi, ne kao svetlost, već kao nešto drugačije. Međutim, vraća se.

To se zapravo dešava sa svim oblicima svetlosti. Tako je i sa svim vrstama aktivnosti. Sve aktivnosti i uticaji podležu zakonu elastičnosti. Elastičnost u aktivnostima uvek ima svoju granicu ili ograničenje. Pa ipak, ideje poput onih koje sam gore opisao uobičajene su u našim takozvanim egzaktnim naukama; Danas ćete ih tamo naći. Da ste fizičar, skrenuo bih vam pažnju na to kako ljudi gledaju na pređeno rastojanje i vreme. Oni označavaju **brzinu**, uglavnom slovom 'v', funkciju rastojanja i vremena, i dolaze do sledeće jednačine: $v = d / t$.

Ali, dragi moji prijatelji, **to je apsolutno netačno. Brzina nije rezultat**; brzina je elementarni princip ili kvalitet nečega, što je sadržano u njemu, bilo da je materijalno ili duhovno. I mi analiziramo ovu brzinu; delimo je na rastojanje i vreme. Iz njega izdvajamo dve stvari: prostor i vreme. Prostor i vreme, međutim, sami po sebi nisu stvarne stvari. Stvarne su brzine, varijabilnost brzina.

Ovo zapažanje iznosim u korist fizičara. Razumeće me ako kažem da njihovo teorijsko znanje o vremenu počiva na vrlo nestabilnim temeljima. Ove teorije ne bi važile da smo u poziciji da shvatimo duhovno u njegovoj stvarnosti.

To je ono što se od nas traži u današnjem Mihailovom vremenu. To znači da moramo imati puno znanje o čovekovom okruženju; moramo upoznati različita elementarna i viša bića u našem okruženju sa onoliko sigurnosti koliko poznajemo vazduh i vodu koji nas okružuju. Ovo su važne stvari za nas; i da moraju ponovo postati deo opšteg obrazovanja i kulture, kao što su bili u antičko doba. Ljudi nisu spremni da to priznaju. Oni neće priznati da se promene u ljudskoj evoluciji dešavaju tako dalekosežne kao one koje su se dogodile, na primer, na prekretnici sredinom petnaestog veka. A ipak je to sasvim moguće dokazati iz detaljnih činjenica.

Neki autor je nedavno napisao knjigu u kojoj daje mnoge fraze alhemičara. Konkretno, on citira odlomak u kome se pominju sve vrste stvari: živa, antimon itd. Pa naš autor, koji se u svojoj knjizi pokazuje kao izvrstan savremeni hemičar, kaže da primenom određenog recepta ne postiže nikakve rezultate, kao što je daje neki alhemičar. To ne možete učiniti iz jednostavnog razloga što kada hemičar danas govori o živi ili živom srebru, on misli na spoljašnji metal. Ali u knjizi koju citira, te reči znače nešto sasvim drugo. One se uopšte ne odnose na spoljašnji metal, već na određene procese u ljudskom organizmu i ukazuju na poznavanje unutrašnjeg bića čoveka. Imaju značenje koje bilo za alhemičara. Naravno, sasvim je moguće da ih čitamo kao da čitamo opis laboratorijskog eksperimenta, sprovedenog sa retortama i epruvetama, ali onda ne nalazimo nikakav smisao! Čovek je prinuđen da sve smatra besmislicom. Međutim, čim saznamo šta su one značile tih dana, reči antimon, živa

itd. ponovo dobijaju značenje. Oni se svakako mogu primeniti i na spoljašnje minerale, ali se uglavnom odnose na unutrašnje procese ljudske prirode, za koje su imali drugačiji pristup nego mi danas. Shodno tome, relevantni spisi pre 15. veka moraju se čitati sa sasvim drugačijim razumevanjem od načina na koji pristupamo naučnim spisima kasnijeg datuma.

Takve stvari pružaju priliku da se, čak i spolja, proučava duboka transformacija koja se dogodila u duševnom životu čoveka. Dugo, zapravo, stotinama godina čovečanstvo nije cenilo ove stvari, ali danas živimo u dobu kada moramo početi da ih cenimo.

Prevod revidirala Gracia Muñoz u septembru 2019.

Tekst preveo

Mr Đorđe Savić

Pančevo, 2021